

Ruha Benjamin

**Race After Technology: Abolitionist Tools for the
New Jim Code**

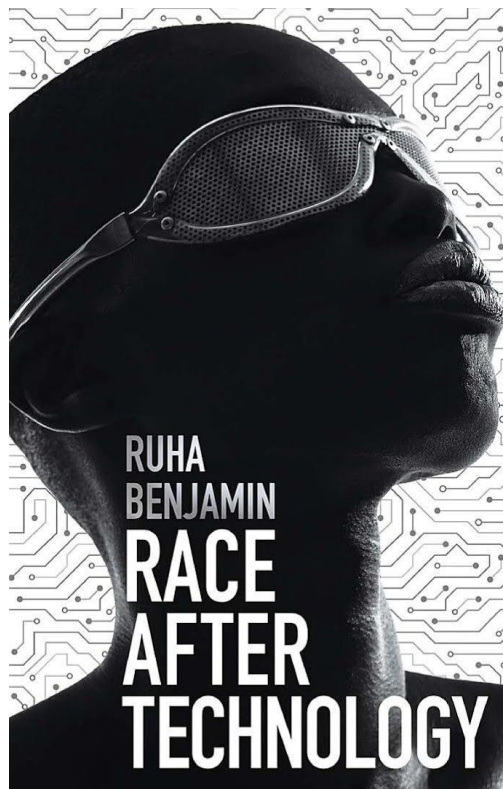
(Η διάδοση του ρατσισμού μέσω της τεχνολογίας:
εργαλεία αποκλεισμού για έναν νέο μηχανισμό
παραγωγής διαιρέσεων)

Polity Press, Cambridge, 2019, 285 pp.

ISBN 97815095264066

Ένα από τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά του εικοστού πρώτου αιώνα, ίσως το σημαντικότερο σε αυτή την φάση, είναι η μεγάλης έκτασης εμπλοκή της κοινωνίας με τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η εμπλοκή αυτή γίνεται τόσο σε έκταση όσο και σε βάθος. Πολλοί θεωρητικοί του διαδικτύου, με κριτικό στοχασμό, έχουν αρχίσει να καταγράφουν προβλήματα τα οποία αναδεικνύονται μέσα από αυτήν την έντονη χρήση της τεχνολογίας. Την καταγραφή των προβλημάτων, τα οποία δημιουργούνται από την ραγδαία εξέλιξη του ψηφιακού τεχνικού πολιτισμού, επιχειρεί η Ruha Benjamin στο νέο της βιβλίο, “Race After Technology: Abolitionist Tools for the New Jim Code” χωρίς η συγγραφέας να μένει στα προφανή. Η εργασία της αξίζει να συζητηθεί γιατί βοηθά τους ερευνητές, τους σπουδαστές και γενικότερα τους δημοκρατικούς πολίτες να κατανοήσουν καλύτερα τη σχέση όλων μας με την νέα ψηφιακή εποχή και τεχνολογία και την οπτική της αναπαραγωγής ιδεολογικών στοιχείων ρατσισμού και την διάδοση «αρνητικών» αξιών ή ηθικού κώδικα. Με την παρούσα επισκόπηση θα εστιάσουμε επιγραμματικά στα κύρια επιχειρήματα τα οποία αξίζει να παρουσιαστούν και προέρχονται κατά κύριο λόγο από το βιβλίο.

Το συγκεκριμένο βιβλίο εντάσσεται στον ευρύτερο φιλοσοφικό λόγο ο οποίος σχετίζεται με τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες και θεωρούμε ότι θα πρέπει να διαβαστεί και να προβληματίσει καθώς βιώνουμε ήδη, τα όσα επιτάσσει στους πολίτες η νέα ψηφιακή εποχή. Από τις καθημερινές εφαρμογές έως τους περίπλοκους αλγόριθμους, η Ruha Benjamin παραβλέποντας τη διαφημιστική εκστρατεία των νέων τεχνολογιών, καταφέρνει να κάνει ορατό το γεγονός ότι σήμερα οι αναδυόμενες νέες τεχνολογίες ενισχύουν φυλετικές διακρίσεις και εμβαθύνουν κοινωνικές ανισότητες. Η Benjamin υποστηρίζει ότι, η σημερινή αυτοματοποίηση έχει τη δυνατότητα να κρύβει και να βαθαίνει τις παλαιότερες διακρίσεις

ενώ, εμφανίζεται ουδέτερη και μάλιστα καλοπροαίρετη, σε σύγκριση με τον ρατσισμό προηγούμενων εποχών. Μέσω της έκφρασης "New Jim Code", δείχνει ότι με μια σειρά διακριτικών σχεδιασμών, οι νέες τεχνολογίες κωδικοποιούν νέες μορφές ανισότητας, διευρύνουν και αναπαράγουν κοινωνικές διαιρέσεις, με τελικό στόχο, να επανακαθορίσουν εντός του νέου ψηφιακού πολιτισμού, παλαιότερες φυλετικές προκαταλήψεις. Επιπλέον, παρουσιάζει περιπτώσεις για κάποια είδη νέων τεχνολογιών τα οποία σχεδιάζονται για να καθαγιάσουν την κοινωνική αδικία εντός της καθημερινής ζωής.

Το βιβλίο μέσω ενός καλά ενημερωμένου κοινωνιολογικού σκεπτικού λειτουργεί ως κατευθυντήριο οδηγός καθώς, παρέχει εννοιολογικά εργαλεία για την απομυθοποίηση και αποκωδικοποίηση των σημερινών τεχνολογικών υποσχέσεων. Με αυτόν τον τρόπο, μας προκαλεί να αμφισβητήσουμε όχι μόνο τις τεχνολογίες τις οποίες αναπαράγουν ρατσιστικό περιεχόμενο και καταναλώνονται μαζικά, αλλά, και όσες κατασκευάζονται με ανάλογες προθέσεις. Κοινωνιολόγος, με σοβαρές εγκύκλιες σπουδές, η Ruha Benjamin παραθέτει ευρύτατες βιβλιογραφικές αναφορές για την ανάπτυξη των επιχειρημάτων της από δημοσιογραφικές πηγές έως φιλοσοφικές διατριβές, στατιστικές μελέτες ή προσωπικές ιστορίες. Η πρόθεση της είναι σαφής: οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα και σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται συνειδητά για να (επανα)δημιουργούν διαιρέσεις και ανισότητες μέσα στην κοινωνία μας. Οι διαιρέσεις και οι ανισότητες, όπως σημειώνει στην εισαγωγή, δεν είναι κάτι νέο. Το νέο στοιχείο βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο η υιοθέτηση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών και η διάδοση της χρήσης των νέων ψηφιακών προϊόντων μεταφέρουν και αναπαράγουν παλαιότερες ιδεολογικές, κοινωνικές και πολιτικές ανισότητες.

Τα κεφάλαια της Ruha Benjamin, καλύπτουν παραδείγματα από καθημερινά χρονικά εταιριών οι οποίες σχεδιάζουν και παράγουν νέες τεχνολογίες και σχετίζονται είτε με την αναπαραγωγή των διακρίσεων, είτε με την κακομεταχείριση, είτε ακόμη και με τη διαίωση του ρατσισμού μέσω αυτών των τεχνολογιών. Τέτοια παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι τα αυτοματοποιημένα συστήματα επιτήρησης τα οποία παράγουν ειδοποιήσεις σε σχέση με το τι ο χειριστής ή ο εγκαταστάτης θεωρεί επικίνδυνο ή οι επιλογές ελέγχου του κρατικού μηχανισμού σε σχέση με το κυνήγι του «πολιτικού εγκλήματος» έναντι του ποινικού, με ότι θεωρεί ή εκτιμά ο χρήστης ότι είναι «πολιτικά επικίνδυνο».

Εποπτικά μιλώντας, η κύρια θεωρητική βάση του βιβλίου είναι ότι, ενώ παλαιότερα στην Αμερική, οι φυλετικές διακρίσεις ήταν ένα ουσιαστικό μέσο για την επίτευξη ορισμένων οικονομικών και κοινωνικών διακρίσεων σήμερα, αυτού του τύπου οι διακρίσεις, συνεχίζονται και επεκτείνονται μέσω των νέων ψηφιακών τεχνολογιών.

Βιβλία όπως το “Race After Technology” διαθέτουν σπάνια σαφήνεια και στόχευση. Στις μέρες μας διακρίνουμε μια ολοένα και αυξανόμενη τάση ερευνητικών εργασιών η οποία εξετάζει με συγκεκριμένο και κριτικό τρόπο την αναπαραγωγή ρατσιστικών ή φυλετικών διακρίσεων μέσω διαδικτυακών πρακτικών. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι στα χρόνια μας, πλέον, υπάρχει μια γενιά η οποία έχει μεγαλώσει με το Διαδίκτυο και έχει αρχίσει να γράφει όχι μόνο από ερευνητική διάθεση, αλλά, από την οπτική των ανθρώπων των οποίων η «ψηφιακή ζωή» καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος απ’ όσα μπορούν να θυμούνται. Ωστόσο, αυτό το οποίο λείπει, είναι μια ενοποιητική θεώρηση για το πώς η τεχνολογία ενσωματώνει στοιχεία όπως η φυλή, το φύλο κ.λπ., σε ένα πλαίσιο κριτικής ανάλυσης. Αυτό το πλαίσιο θα επιτρέπει στους ακαδημαϊκούς αλλά και στους δημοκρατικούς πολίτες, να μιλούν με διακριτό και συγκεκριμένο τρόπο, για όσα πρέπει να γίνουν ώστε, η ψηφιακή ζωή να διαθέτει στοιχεία αποδοχής της διαφορετικότητας, να είναι πιο ανεκτή, πιο ανεκτική και πιο δημοκρατική. Το βιβλίο της Benjamin δίνει την ευκαιρία σε όλους τους ενεργά σκεπτόμενους πολίτες να εκκινήσουν διαδικασίες οι οποίες να συσχετίσουν τα επιτεύγματα του νέου ψηφιακού πολιτισμού με κρίσιμα πολιτικά θέματα.

Οι προβληματισμοί αυτοί ξεκινούν από το δεδομένο ότι η «ψηφιακή κοινωνία» είναι και λειτουργεί ως ιδεολογικός μηχανισμός και αποτελεί αναπόσπαστο επικάλυμμα παραδοσιακών αντιθέσεων, οι οποίες λειτουργούν κατανεμητικά μέσα στην κοινωνία. Με βάση αυτήν την αφετηρία, θα πρέπει να τεθούν εκ νέου από τα απελευθερωτικά κινήματα χειραφέτησης τα θεωρητικά αλλά και πρακτικά ζητήματα αρχών και αξιών, τα οποία αφορούν την ισότιμη μεταχείριση και την αποτροπή των αποκλεισμών. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει, πέρα από τεχνοφοβικά αντανακλαστικά και θεωρίες ισοπέδωσης ή τεχνοκρατικής επιβολής, να ισχύει η διαφάνεια και ο έλεγχος από την πηγή της γέννησης της καινοτομίας και τον σχεδιασμό, μέχρι την τελική χρήση των τεχνολογιών, τον τελικό αποδέκτη, τον ενεργά χειραφετημένο πολίτη. Στην διαδρομή αυτή θα πρέπει να κυριαρχούν οι αξίες των δημοκρατικών ιδεών. Η ψηφιακή τεχνολογία, όπως και κάθε προηγούμενη μορφή τεχνολογίας, παράγει συστημικά αποτελέσματα τα οποία έχουν μακροχρόνιο ορίζοντα συνεπειών και εν δυνάμει καθορίζει αλλά, και καθορίζεται, από το παγκόσμιο πολιτικό σύστημα. Υπό αυτό το πρίσμα, για όλους τους ενεργούς πολίτες τίθεται το θέμα να αναλάβουν πρωτοβουλίες αξιοποίησης και συσχέτισης του νέου ψηφιακού πολιτισμού με βάση τις δημοκρατικές προσεγγίσεις και παραδόσεις.

Κοτσιφάκος Δημήτριος

Post-Doc, PhD, MSc, Τμ. Πληροφορικής, Παν. Πειραιώς

Καθηγητής Ηλ/κης, Υπ/ντής Π.ΕΠ.Α.Δ

kotsifakos@unipi.gr

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Δημήτριος Κοτσιφάκος γεννήθηκε στον Πειραιά. Τελείωσε το 2^ο Γενικό Λύκειο Πειραιά και φοίτησε στην Σχολή Τεχνολόγων Εφαρμογής (Α – ΤΕΙ Αθήνας, Τμήμα Ηλεκτρονικής). Παράλληλα με τις σπουδές στα Α-ΤΕΙ Αθήνας, ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Μουσική (Πτυχίο Φούγκας και Πτυχίο Κιθάρας) συμμετέχοντας σε διεθνή σεμινάρια και συνέδρια γύρω από την εκτέλεση και την σύνθεση μουσικών έργων. Μετά τις σπουδές του και έως 2005 άσκησε πολύπλευρη επαγγελματική, κοινωνική και καλλιτεχνική δραστηριότητα. Το 2005 διορίστηκε με ειδικότητα ΠΕ 84 (Ηλεκτρονικός), στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, (ΕΕΚ): **Πρότυπο 1^ο ΕΠΑ.Λ. Περάματος**) στην οποία υπηρετεί μέχρι σήμερα έχοντας την θέση του Υποδιευθυντή Βαθμού Α'. Το 2010 ολοκλήρωσε στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Πληροφορική» (βαθμός: Άριστα). Το 2011 έγινε δεκτός στο πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ) της ΑΣΠΑΙΤΕ Αθηνών/ Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων / από το οποίο αποφοίτησε (βαθμός: Άριστα) το καλοκαίρι του 2012. Τον Ιανουάριο του 2014 έγινε δεκτός ως υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς με επιβλέποντα καθηγητή τον κύριο Δουληγέρη Χρήστο. Τον Ιανουάριο του 2020 υποστήριξε τη Διδακτορική του Διατριβή η οποία είχε ως θέμα «*Προηγμένες Διαδικτυακές Υπηρεσίες, Λογισμικά και Εφαρμογές σε Περιβάλλοντα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης*» (Βαθμός: Άριστα). Τον Ιούνιο του 2020 έγινε δεκτός από το τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως "μεταδιδάκτωρ ερευνητής" στη θεματική περιοχή: «*Being Digital in Vocational Education and Training: παιδαγωγική διάγνωση για την ανάπτυξη της ψηφιακότητας στις μορφωτικές δομές και τα πρότυπα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ελλάδα*». Κατά την διάρκεια των τελευταίων χρόνων συμμετείχε σε οργανωτικές επιτροπές πλήθους Διεθνών και Εθνικών συνεδρίων, σεμιναρίων, μορφωτικών δράσεων και προγραμμάτων επιμόρφωσης καθώς και σε πλήθος Διεθνών και Ελληνικών συνεδρίων ως συγγραφέας και εισηγητής. Δραστηριοποιείται κυρίως σε καινοτόμες δράσεις γύρω από την εκπαιδευτική διαδικασία. Για τα πολιτιστικά του προγράμματα του έχουν απονεμηθεί τιμητικές διακρίσεις. Είναι πατέρας τεσσάρων παιδιών.

Σπουδές:

2020: Μεταδιδάκτωρ Ερευνητής στο τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς .

2020: Υποστήριξη Διδακτορικής Διατριβής με θέμα «*Προηγμένες Διαδικτυακές Υπηρεσίες, Λογισμικά και Εφαρμογές σε Περιβάλλοντα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης*» στο τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς . (Βαθμός: ΑΡΙΣΤΑ).

2016: Προγράμματος Επιμόρφωσης Γνώσεων Αποφοίτων (ΠΕΓΑ), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. (Βαθμός: ΑΡΙΣΤΑ).

2012: Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ) ΑΣΠΑΙΤΕ Αθηνών/ Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων. (Βαθμός: ΑΡΙΣΤΑ).

2010: Μεταπτυχιακό Πληροφορικής Πανεπιστήμιο Πειραιά (Βαθμός: ΑΡΙΣΤΑ).

1997: Πτυχίο Κιθάρας.

1996: Πτυχίο Φούγκας.

1994: Πτυχίο Αντίστιξης.

1992: Πτυχίο Αρμονίας.

1990: Πτυχίο Ηλεκτρονικής, Α- ΤΕΙ Αθήνας.

Ξένες γλώσσες: Αγγλικά.